

2005-06-03

PERSCOMMUNIQUÉ

Sectorale interdependenties en kostenstructuur van de Belgische economie: een toepassing van de input-outputtabellen

(Artikel gepubliceerd in het Economisch Tijdschrift van het 2e kwartaal van 2005)

www.nbb.be

De input-outputtabellen (IOT) schetsen een geïntegreerd beeld van alle goederen- en dienstenstromen die de Belgische economie gedurende een jaar laat optekenen. Ze specificeren de aanbod- en vraagstromen volgens de bedrijfstakken of producten en bieden inzicht in de stromen tussen deze verschillende bedrijfstakken, met andere woorden in de samenstelling van hun intermediaire verbruik.

Uitgaande van deze directe kruiselingse relaties, zoals beschreven door de IOT voor het jaar 2000, het laatste beschikbare jaar, werkt het artikel de zogeheten gecumuleerde benadering uit van de interrelaties tussen de bedrijfstakken. In deze benadering wordt langs de productieketen van een bedrijfstak teruggedaan om rekening te houden met alle directe en indirecte inputs - die deel uitmaken van de productie van het intermediaire verbruik van de bedrijfstak, enz. - die nodig zijn voor deze productie. Op basis van die benadering illustreert het artikel achtereenvolgens de aard van de relaties tussen de bedrijfstakken, de bijzondere kenmerken die verband houden met de openheidsgraad en de productiestructuur van de Belgische economie, en de kostenstructuur.

Gemiddeld over de verschillende bedrijfstakken blijkt dat elke euro die wordt geproduceerd om aan de finale vraag te voldoen, voor 61 eurocent extra intermediaire productie genereert in de economie. Deze afgeleide effecten zijn afhankelijk van het aandeel dat het binnenlandse intermediaire verbruik vertegenwoordigt in het productieproces en variëren derhalve aanzienlijk volgens de bedrijfstakken, van 30 eurocent in de energie tot 107 eurocent in de bouwnijverheid.

Algemeen gesproken doen alle bedrijfstakken een aanzienlijk beroep op de levering van marktdiensten, hoofdzakelijk in de vorm van ondersteunende taken, handels- of vervoersactiviteiten. Dat is vooral het geval in de industrie: in 2000 was de industriële productie indirect goed voor zowat 268.000 banen in de marktdiensten, of bijna een zesde van de totale werkgelegenheid van deze bedrijfstak. Bovendien, van de 143.000 banen die tussen 1995 en 2000 tot stand kwamen in de marktdiensten, werden er 54.000 gecreëerd als gevolg van de industriële activiteit.

In vergelijking met andere Europese landen oefent de industriële activiteit in België een minder grote invloed uit op het geheel van de economie. Dat heeft te maken met de grotere lekken via de intermediaire invoer, die het gevolg zijn van de aard van een kleine open economie zoals België. Aan de andere kant blijkt dat in België bijzonder veel secundaire activiteiten worden uitbesteed aan ondersteunende diensten, inclusief door de marktdiensten zelf. De in deze bedrijfstak actieve ondernemingen doen, meer dan in de andere Europese landen, een beroep op andere ondernemingen voor de levering van gespecialiseerde diensten.

Tussen 1995 en 2000 is de afhankelijkheid van het nationale productieproces ten opzichte van de intermediaire invoer - kenmerkend voor kleine open economieën - met zowat 5 procentpunt toegenomen, ten nadele van de gecumuleerde toegevoegde waarde. Deze ontwikkeling kan ten dele, maar niet volledig, worden verklaard door een prijseffect, aangezien de IOT enkel tegen lopende prijzen worden gepubliceerd. In 2000 beliep de gecumuleerde toegevoegde waarde 65,8 pct. van de productie, verdeeld over de direct in het productieproces gecreëerde toegevoegde waarde (42,9 pct.) en de indirect, via de opname van nationale intermediaire producten, gegenereerde toegevoegde waarde (22,9 pct.). Deze twee percentages zijn lager dan in de andere Europese landen, waarbij het geringere indirecte effect een gevolg is van lekken naar het buitenland. Wat betreft de totale afhankelijkheid van de finale vraag van de invoer, deze is hoger in België dan elders. Ze bedraagt 46,5 pct.: 20,7 pct. om rechtstreeks te voldoen aan de vraag en 25,8 pct. via het ingevoerde intermediaire verbruik. Hoewel dit laatste hoofdzakelijk betrekking heeft op industriële goederen, lijken in België meer buitenlandse diensten te worden ingevoerd dan elders.

Deze afhankelijkheid ten aanzien van ingevoerde goederen en diensten kenmerkt eveneens de kostenstructuur van de economie, die aan de hand van de IOT in detail kan worden bestudeerd. Deze analyse levert nuttig informatie op met betrekking tot de prijsvorming en de inflatiedynamiek. Zo blijkt niet enkel dat het invoergehalte in de uitvoerstructuur bijzonder hoog is, maar ook dat de in de HICP opgenomen gezinsconsumptie eveneens voor meer dan een derde uit invoer bestaat. In het verleden vormde die sterke buitenlandse afhankelijkheid de basis van het gevoerde monetaire beleid dat op wisselkoersstabiliteit ten opzichte van de Duitse mark was gericht. Dit beleid werd voortgezet met de oprichting van de monetaire unie, die de wisselkoersverschillen tussen de lidstaten van de Unie heeft doen verdwijnen.

Door die grote buitenlandse afhankelijkheid vertegenwoordigen de componenten van de binnenlandse toegevoegde waarde, met name de bezoldiging van de werknemers en het bruto-exploitatieoverschot en het bruto gemengd inkomen, eerder bescheiden proporties. Houdt men er evenwel ook rekening mee dat de intermediaire inputs binnenlandse toegevoegde waarde bevatten, dan nemen de aandelen van de bezoldiging van de werknemers en van de andere componenten van de toegevoegde waarde sterk toe. In totaal vertegenwoordigen de lonen iets meer dan een derde van de totale productiekosten voor de economie in haar geheel. Dat aandeel is het grootst voor de niet-marktgebonden diensten en het kleinst bij de productie van energie. In de industrie vertegenwoordigen de gecumuleerde loonkosten bijna 30 pct. van de totale productiekosten. Voor de verschillende categorieën van de finale bestedingen wordt het gewicht van de lonen gedrukt door het in aanmerking nemen van de finale invoer, enerzijds, en de BTW en de accijnzen, anderzijds. Zo vertegenwoordigen de lonen ongeveer een kwart van de totale kosten voor de in de HICP opgetekende consumptie van de huishoudens. Dat aandeel is het grootst bij de in de HICP opgetekende diensten en het kleinst bij de niet-energetische industriële goederen en de energiedragers. De gemiddelde consumptieprijs bestaat voor ongeveer 17 pct. uit indirecte belastingen.